Notitie procesvoorstel

Deze notitie beschrijft een procesvoorstel voor de stakeholderconsultaties voor het transitie-advies 2.0. De stakeholderconsultaties starten na de publicatie van de evaluatie van het transitie-advies 1.0 in september 2024. Deze notitie is opgesteld door de staf in overleg met de betrokken comité-leden.

Randvoorwaarden van de stakeholderconsultaties

- De basis van de stakeholderconsultaties zijn de 'Bevindingen en aanzet tot het transitie-advies 2.0' zoals beschreven in H5 van de evaluatie van het transitieadvies 1.0 en de doelstellingen voor het transitie-advies 2.0 zoals het NCad ze heeft geformuleerd op de heidag van 2024 (zie ook onderstaande sectie)
- De consultaties en het transitie-advies 2.0 worden gestructureerd volgens de domeinen werkzaamheid- en veiligheidsonderzoek, fundamenteel wetenschappelijk en translationeel onderzoek, en educatie en training
- De consultaties worden benaderd met een internationale focus
- We formuleren concrete handelingsperspectieven voor stakeholders
- We betrekken ook de 'non-usual' suspects

Doel van de stakeholderconsultaties

De consultaties zullen gaan om de vraag: Hoe kunnen we systemische veranderingen bewerkstelligen? De volgende onderwerpen/aspecten zullen onderwerp van het gesprek zijn:

- Hoe kan de overheid een sterke rol spelen in de transitie
- Hoe kan een ethische herijking van de positie van het dier de transitie versnellen
- Aanpak streefbeeld herdefiniëren
- Implementatie immunologie, cardio, educatie
- Hoe kan de implementatie van de transitie in het regulatoire veld bevorderd worden en welke stakeholders zijn verantwoordelijk
- Welke tussendoelen, die niet alleen technisch van aard zijn (optie tussenmomenten), zijn binnen afzienbare tijd en met de benodigde middelen haalbaar
- Hoe kunnen proeven met ernstig ongerief versneld afgebouwd worden
- Welke monitoringstools zijn er nodig
- Hoe bevorderen we gedragsverandering
- Hoe kan de transitie verbreed worden en kunnen andere stakeholders (burgers, dieren, consumenten) structureel betrokken worden
- Wat is er naast het streefbeeld educatie nodig om hier de transitie te bespoedigen

Een deel van deze vragen of de invulling ervan is specifiek voor stakeholdergroepen. Ook is het voor een aantal vragen belangrijk dat er een setting wordt gecreëerd waarin in vertrouwen gesproken kan worden en/of dat er ruimte wordt gecreëerd voor de inbreng van stakeholders die anders deze ruimte niet voelen. Om die reden wordt ervoor gekozen om naast workshops te werken met het format van focusgroepen.

Methode – tijdlijn

Data	**Evenement**	**Locatie**
10 oktober 2024	Webinar - Presenteren evaluatie/doorkijk - paneldiscussie die de toon zet voor de vervolgevenementen - Mogelijkheid voor het publiek om van tevoren vragen te stellen	Online vanuit de studio RVO
November 2024 – februari 2025	Focusgroepen / workshops - Gesprek over afgebakende onderwerpen/vragen - Betrekken van non-usual suspects	n.t.b.
Maart 2025 (onder voorbehoud)	Bijeenkomst voor een brede discussie	n.t.b.

Eventpagina NL

Op 10 oktober hebben we een online evenement georganiseerd over de evaluatie van ons transitie-advies uit 2016 (1.0): 'Transitie naar proefdiervrij onderzoek'. In de evaluatie analyseren we de voortgang op de gestelde doelen en ambities uit het transitie-advies 1.0. Onze bevindingen uit de evaluatie en een doorkijk naar een vervolg transitie-advies is gepubliceerd in het rapport: Evaluatie van het NCad advies: ‘Transitie naar proefdiervrij onderzoek’. Met een aanzet tot een vervolg transitie-advies. De evaluatie kan je hier lezen: https://www.ncadierproevenbeleid.nl/adviezen-ncad/tra/evaluatie-transitie-advies-1.0

Uit onze evaluatie kwamen zeven belangrijke thema's naar voren die bepalend zijn geweest voor de invulling van de aanbevelingen van het transitie-advies 1.0, waaronder de internationale context, financiering, en culturele en economische factoren. We concluderen dat er vooruitgang is geboekt in de transitie maar dat drivers onvoldoende zijn benut, barrières onvoldoende zijn geslecht en dat fundamentele veranderingen nodig zijn om de gestelde doelen te bereiken. Ook concluderen we dat een herijking van de uitgangspunten van het transitie-advies 1.0 noodzakelijk is, onder andere volgend uit nieuwe inzichten uit de transitiekunde en dierethiek.

Op basis van onze bevindingen en concepten willen we een brede discussie starten over de toekomst van de transitie naar proefdiervrij onderzoek. De feedback en inzichten vanuit deze discussie zullen een belangrijke bron van input vormen voor een nieuw NCad advies over de transitie naar een proefdiervrije samenleving, het transitie-advies 2.0, dat is gepland voor 2025.

Dit event en de aankomende stakeholderconsultaties voor het transitie-advies 2.0 is voor iedereen die direct of indirect betrokken is bij de transitie naar een proefdiervrije samenleving.

De voertaal van het event was Engels vanwege het internationale karakter van de transitie.

Benieuwd naar het event? Je kan het hier terugkijken: https://www.youtube.com/watch?v=ytb0rwsD4hk&bcrFallback=bcrFallback

Programma

1: Welcome and presentation NCad report: Evaluation of the NCad Policy Advice ‘Transition to non-animal research’ (2016). Including a starting point for a follow-up Transition Policy Advice.

2: Panel discussion: Managing the socio-technological transition beyond technological changes

3: Panel discussion: Realising the ambition - a society without animal experiments

4: Wrap up and outlook to the Transition Policy Advice 2.0

Eventpagina ENG

On October 10th we hosted an online event about the evaluation of our Transition Policy Advice 1.0: ‘Transition to non-animal research’. The Transition Policy Advice 1.0, published in 2016, addressed options for phasing out animal testing and promoting animal-free innovations. In our recent evaluation, we analyzed the progress on the goals and ambitions from this report and published our findings in our advisory report: Evaluation of the NCad advisory report: ‘Transition to non-animal research’. The evaluation can be found here: https://english.ncadierproevenbeleid.nl/advice/transition-advice/evaluation-transition-advice

Our evaluation identified seven themes that have been decisive for the support and perception of the Transition Policy Advice 1.0 by stakeholders and the implementation of the recommendations. These include the international context, funding, and cultural and economic aspects (Values). We conclude that progress has been made in the transition but that drivers have not been sufficiently exploited, barriers have not been sufficiently removed and fundamental changes are needed in order to achieve the set goals. We also conclude that a reassessment of the starting principles of the Transition Policy Advice 1.0 is necessary as a result of new insights, for example from the field of transition sciences and animal ethics.

Based on our findings and concepts, we want to start a broad discussion on the future of the transition to animal-free research. The feedback and insights from this discussion will be an important source of input for the new NCad policy advice on the transition to a society without animal experiments, the Transition Policy Advice 2.0, which is planned for 2025.

Thie event and the upcoming stakeholder consultations is for everyone directly or indirectly involved in the transition to a society without animal experiments.

The event was in English because of the international context of the transition.

Curious about the event? You can watch it here: https://www.youtube.com/watch?v=ytb0rwsD4hk&bcrFallback=bcrFallback

Program

1: Welcome and presentation NCad report: Evaluation of the NCad Policy Advice ‘Transition to non-animal research’ (2016). Including a starting point for a follow-up Transition Policy Advice.

2: Panel discussion: Managing the socio-technological transition beyond technological changes.

3: Panel discussion: Realizing the ambition - a society without animal experiments

4: Wrap up and outlook to the Transition Policy Advice 2.0

Website

Verslag schriftelijke uitvraag ter voorbereiding op stakeholderbijeenkomsten gepubliceerd

Het verslag van de schriftelijke uitvraag ter voorbereiding op de stakeholderbijeenkomsten over de transitie naar een proefdiervrije toekomst is gepubliceerd en nu beschikbaar.

De uitvraag vond begin dit jaar plaats en was bedoeld om input op te halen voor de stakeholderbijeenkomsten die de komende tijd worden georganiseerd. Daarbij hebben veel mensen en organisaties gereageerd, waardoor een breed scala aan perspectieven zichtbaar is geworden.

Het verslag geeft een overzicht van de thema's en aandachtspunten die zijn ingebracht. Deze opbrengst vormt de basis voor de vervolgstappen: de stakeholderbijeenkomsten waarin we samen verder in gesprek gaan over de transitie. Het verslag is opgesteld door Bureau KLB, dat het NCad ook ondersteunde bij de uitwerking van de uitvraag.

Zo werkt het NCad stap voor stap aan het transitie-advies 2.0 en neemt daarbij de inbreng van betrokkenen mee.

Engels:

Report of open survey in preparation for stakeholder meetings published

The report of the open survey in preparation for the stakeholder meetings on the transition towards a society without animal experiments has been published and is now available.

This consultation took place earlier this year and was intended to gather input for the stakeholder meetings that will be organised in the coming period. Many individuals and organisations responded, resulting in a broad range of perspectives.

The report provides an overview of the themes and points of attention that were raised. These outcomes form the basis for the next steps: the stakeholder meetings in which we will continue the dialogue on the transition. The report was prepared by Bureau KLB, which also supported NCad in the processing of the consultation.

Step by step, NCad is working towards Transition Advice 2.0, informed by the input received from stakeholders.

LinkedIn

- For English see below –

Het verslag van de schriftelijke uitvraag is nu beschikbaar.

De uitvraag vond begin dit jaar plaats ter voorbereiding op de stakeholderbijeenkomsten voor het transitie-advies 2.0. Daarbij is breed gereageerd: het verslag laat een divers palet aan perspectieven zien, een belangrijke basis voor de komende bijeenkomsten.

@[Bureau KLB] verzorgde zowel de uitwerking van de uitvraag als het opstellen van het verslag. Deze inbreng vormt de basis voor de vervolgstappen, waarin we samen verder in gesprek gaan over de transitie naar een proefdiervrije samenleving. Zo werkt het NCad stap voor stap toe naar het transitie-advies 2.0.

Lees het verslag hier: [link]

The report of the open survey is now available.

This survey took place earlier this year in preparation for the stakeholder meetings for the Transition Policy Advice 2.0. A wide range of responses was received: the report reflects a diverse set of perspectives, providing an important basis for the upcoming meetings.

@[Bureau KLB] carried out both the processing of the consultation and the drafting of the report. This input forms the foundation for the next steps, in which we will continue the dialogue on the transition to a society without animal experiments together. Step by step, NCad is working towards the Transition Advice 2.0.

Read the report here: [link]

Thank you for taking part in the NCad Stakeholder Meetings.

This short form gives you the opportunity to share one additional point that you feel has not yet been sufficiently addressed during the meetings or in the previous written consultation.

The aim is to capture any remaining insights before NCad prepares the synthesis of all input. Please do not repeat contributions already submitted.

The form will remain open until [two weeks].

Name and organization

[open field]

Email

[open field]

Which theme or session does your point relate to?

- Ambitious, Realistic Goals
- Science in Motion: the Road to an Animal testing-Free Scientific System
- Values and Considerations in the Context of Animal Testing
- Accelerating the Transition to Regulatory Research without Animal Testing – Opportunities and Challenges
- Other: [open field]

What is the single most important point you wish to add?

[max 150? words]

Why do you think this point deserves attention in the next phase?

[max 150? words]

Notitie: instellen klankbordgroep tegenlezen transitie-advies

Aanleiding

De ervaring van het eerste transitie-advies heeft ons geleerd dat ‘wat een advies oproept’ significante invloed kan hebben op hoe ‘het advies begrepen wordt’. Voorafgaand aan de afronding willen we het nieuwe transitie-advies daarom laten meelezen door een kleine groep externen die niet uit het betreffende vakgebied komen. Het doel is niet inhoudelijke toetsing, maar toetsing op leesbaarheid, toon en ontvangst.

Doel van de klankbordgroep

De klankbordgroep rapporteert hoe het advies op een geïnformeerde lezer overkomt: is de boodschap helder, waar ontstaat mogelijk onbedoelde weerstand of verwarring, welke prikkels roept de tekst op, en is de toon gebalanceerd.

Het onderscheid met het comité is principieel. Het comité beoordeelt wat het advies stelt; de klankbordgroep beoordeelt hoe die stellingname leest en landt. Concreet: suggesties van het type "ik vind dat aanbeveling X anders moet zijn" vallen buiten de opdracht; suggesties van het type "aanbeveling X leest alsof jullie Y bedoelen, terwijl ik vermoed dat dat niet je intentie is" vallen er binnen. Dit onderscheid wordt in de voorbespreking expliciet met de groep gedeeld.

Samenstelling

Drie tot vijf personen, geselecteerd uit mensen die we eerder in het proces hebben geïnterviewd. Deze keuze is een bewuste afweging, passend bij de korte doorlooptijd. Ze zijn al bekend met het proces en met ons, wat de benodigde inwerktijd beperkt.

Ze zijn bovendien eerder geselecteerd op criteria [xxx].

In het advies vermelden we hen als volgt:

[xxx]

Werkwijze

- Voorbespreking waarin we het doel toelichten, de afbakening van hun rol bespreken, en vragen beantwoorden.
- Individueel meelezen van het conceptadvies in de tweede en derde week van juni.
- Terugkoppeling in hoofdlijnen van het comité aan de meelezers over wat met hun suggesties is gedaan en wat niet, met korte motivering.

Proces

- De klankbordgroep adviseert; het comité besluit. Suggesties worden serieus gewogen maar hoeven niet overgenomen te worden. De inhoudelijke eindverantwoordelijkheid ligt bij het comité. Dit wordt in de voorbespreking expliciet gemaakt.
- De inhoud van de suggesties en het meeleesproces worden niet openbaar gemaakt, om de volgende redenen:
    - De aard van de rol: De klankbordgroep is geen co-auteur, maar helpt het comité om het eigen werk te verbeteren. Openbaarmaking zou het onderscheid met de inhoudelijke verantwoordelijkheid van het NCad vertroebelen.
    - Bescherming van de kwaliteit van de feedback: Meelezers die weten dat hun observaties publiek worden, gaan zichzelf naar verwachting positioneren: ze worden voorzichtiger, formuleren diplomatieker, en houden halfgevormde indrukken voor zich. Maar ook ongepolijste reacties zijn voor het doel van deze vraag waardevol.
- We leunen op de bereidheid van personen die reeds betrokken waren bij het proces. De uitnodiging wordt zo geformuleerd dat de tijdsinvestering realistisch en begrensd is.

Q&A's Gestructureerd per onderwerp

1. Waar gaat dit adviesrapport over?

Antwoord: Dit adviesrapport geeft aanbevelingen aan de Staatssecretaris van LVVN over de welke vervolgstappen nodig zijn om de transitie naar het einddoel een proefdiervrije samenleving in Nederland verder te brengen.

- Het is een strategisch advies over de voorwaarden waaronder wetenschap, beleid en de samenleving gezamenlijk een volgende stap kunnen zetten.
- De aanbevelingen moeten worden gelezen als samenhangende bouwstenen voor een *toekomstbehendig* onderzoeks- en innovatie-ecosysteem, niet als losse maatregelen of een keuzemenu.
- De aanbevelingen werken door beleid, regelgeving, onderzoek, onderwijs, financiering, innovatiepraktijken en maatschappelijke besluitvorming.
- Het is geen praktische handleiding voor afzonderlijke onderzoekers, instellingen of sectoren.

2. Waarom dit Transitieadvies?

Antwoord: Het NCad constateert dat proefdiervrije innovaties nationaal en internationaal een prominentere positie hebben gekregen en dat hierin meer wordt geïnvesteerd door onderzoekers en instellingen. Maar verdere afbouw van dierproeven door beschikbaarheid en toepassing van proefdiervrije innovaties is niet vanzelfsprekend.

In het in juni verschenen NCad-rapport Dierproeven in Nederland 2015-2024 blijkt dat onderzoekers verwachten dat het totale aantal dierproeven in de nabije toekomst zal stabiliseren. Er zijn echter een aantal zaken die verdere afname in de weg staan. De voornaamste blokkades zijn:

- Er is nog onvoldoende uitwisseling (kruisbestuiving) tussen proefdieronderzoekers en onderzoekers die aan alternatieve methoden werken in wetenschappelijk gedreven onderzoek.
- Nieuwe wet- en regelgeving leidt tot toenemende vraag vanuit overheden naar dierproeven voor behoud van diersoorten en de bescherming van het milieu
- Een gebrek aan de validatie en standaardisatie van alternatieven methoden voor dierproeven binnen het regulatoir onderzoek. De implementatie van het visiedocument van de Europese Commissie '*Roadmap towards Phasing Out Animal Testing for Chemical Safety Assessments' zal* een positieve uitwerking hebben op het aantal dierproeven

3. Hoe is het NCad te werk gegaan?

Antwoord: Het NCad heeft op systematische wijze kennis, ervaringen en perspectieven verzameld over de vraag waarom proefdiervrije innovaties nog onvoldoende doorwerken in de onderzoekspraktijk en welke veranderingen nodig zijn om de transitie naar een proefdiervrije samenleving te versnellen.

Wat hebben we gedaan sinds 2023 om informatie op te halen:

- Een evaluatie van het Transitieadvies uit 2016
- Een open schriftelijke raadpleging begin 2025
- 4 thematische stakeholderbijeenkomsten en een open afsluitende bijeenkomst
- Verdiepende gesprekken met experts en vertegenwoordigers van een breed palet aan stakeholdergroepen.

4. Waarom is proefdiervrij in 2025 nog niet gelukt? Dat was toch het streven? En wat is nu de streefdatum?

Antwoord: In 2016 heeft het NCad op verzoek van Martijn van Dam, toenmalig staatssecretaris van Economische Zaken, een advies opgesteld om de transitie van dierproeven naar innovatief proefdiervrij onderzoek te versnellen.

- Het doel van de staatssecretaris was voorloper te worden in proefdiervrije innovaties in 2025.
- Het NCad constateerde destijds dat hiervoor er een brede en gecoördineerde inzet van de betrokken ministeries en overige stakeholders nodig was.
- Ook is het voor de transitie naar proefdiervrij onderzoek nodig om afscheid te nemen van bestaande denkwijzen en praktijken (paradigmaverandering).
- We hebben ons Transitieadvies uit 2016 geëvalueerd en geconstateerd dat er veel is gebeurd, maar nog niet genoeg. Het is dus tijd voor een vervolg.
- Om verdere reductie te realiseren is een proactieve en doelgerichte versnelling van de transitie noodzakelijk. Die versnelling geeft niet alleen invulling aan maatschappelijke en ethische ambities, maar sluit ook aan bij de groeiende wetenschappelijke mogelijkheden die proefdiervrije methoden bieden.
- We geven nu bewust geen streefdatum omdat de route naar volledig proefdiervrij onderzoek voor iedere onderzoekscategorie verschillend is. Iedere onderzoekscategorie heeft eigen knelpunten die opgelost moeten worden waardoor ze alleen andere tussendoelen op het transitiepad moeten zetten.

5. Is het de verwachting dat het aantal dierproeven sneller zal gaan afnemen met als de aanbevelingen in dit advies worden gevolgd?

Antwoord: Zonder actieve inzet op transitie zal het aantal dierproeven niet versneld afnemen, maar eerder stabiliseren. Voor een verdere afname is een brede en gecoördineerde inzet van veel partijen nodig:

- De transitie gaat niet alleen over technologische innovatie, maar moet worden aangevuld met aandacht voor de bredere systeemcontext waarin dierproeven plaatsvinden.
- Onder systeemcontext verstaat het NCad de onderlinge verwevenheid van wetgeving, wetenschappelijke praktijken, institutionele culturen, dierenwelzijns- en toetsingskaders, maatschappelijke verwachtingen, ethische waarden en economische prikkels.
- De transitie is een gezamenlijke maatschappelijke verantwoordelijkheid en niet alleen die van individuele onderzoekers.
- Als we verder omlaag willen is daarom een actieve transitie noodzakelijk in bestaande denkwijzen en praktijken (paradigmaverandering).

6. Een aanbeveling is dat er een interdepartementale missie, met gedeeld eigenaarschap en heldere verantwoordelijkheden moet worden bepaald onder leiding van het ministerie van LVVN. Waarom is dat nu nog niet het geval en wat gaat dit oplossen?

Kernboodschap: Het ministerie van LVVN is verantwoordelijk voor het proefdierenbeleid, maar heeft geen invloed op het beleid van andere ministeries waarvoor ook proefdieren worden gebruikt. Het is daarom gewenst dat er interdepartementaal transitiebeleidsagenda op worden gesteld om gezamenlijk te werken aan de transitie naar een proefdiervrije samenleving.

In de interdepartementale commissie zijn de ministers van Defensie, EZK, IenW, OCW, SZW en VWS. Per beleidsdomein stelt de verantwoordelijke bewindspersoon een eigen transitiebeleidsagenda op waarin staat

- welke concrete tussendoelen per beleidsdomein worden nagestreefd en op welke termijn;
- welke instrumenten worden ingezet;
- langs welke route en op welke momenten de bewindspersoon zich verantwoordt over de voortgang;
- welke publieke en private partijen waarvoor verantwoordelijk en/of aanspreekbaar zijn.

De Staatssecretaris van LVVN bewaakt als systeemverantwoordelijke de samenhang tussen transitiebeleidsagenda's, coördineert de gezamenlijke voortgang en rapporteert periodiek integraal hierover aan de Tweede Kamer.

---

7. Waarom hebben jullie gekozen voor een aanpak op basis van transitie denken en een Theory of Change voor dit advies?

Antwoord: De transitie naar een proefdiervrije samenleving gaat over een fundamentele heroriëntatie van het kennisecosysteem. Niet alleen andere methoden maar een onderzoekspraktijk die vragen, methoden en maatschappelijke context actief mee laat bewegen met nieuwe wetenschappelijke en ethische inzichten.

Het raakt aan:

- de sturingsmechanismen in het wetenschappelijk onderzoek, zoals hoe onderzoek wordt gefinancierd, beoordeeld en gewaardeerd;
- de ethische grondslag voor onderzoek met dieren, waaronder de wijze waarop dit onderzoek wordt gerechtvaardigd;
- de maatschappelijke verwachtingen die in de transitie naar een proefdiervrije samenleving ook ter discussie staan.
- Deze elementen moeten continu worden herbeoordeeld, ieder apart en in relatie tot elkaar. En op basis van de uitkomsten is soms bijsturing nodig.

Een Theory of Change (ToC) beschrijft hoe en waarom interventies naar verwachting bijdragen aan maatschappelijke verandering. Zij maakt causale verbindingen zichtbaar tussen activiteiten, betrokken actoren, tussenliggende uitkomsten en langetermijnimpact, inclusief de aannames, afhankelijkheden, attributies en tijdshorizonten waarop die redenering rust.

---

8. Waarom pleiten jullie voor een regiefunctie voor de transitie?

Antwoord: Op dit moment ligt de verantwoordelijkheid voor het dierproevenbeleid bij het ministerie van LVVN, maar er zijn meer ministeries en actoren die invloed hebben op de voortgang van het gebruik van proefdiervrije innovaties en het verminderen van dierproeven. De verantwoordelijkheid is dus versnipperd en er is geen overzicht hoe de transitie verloopt.

Door het instellen van een regiefunctie kan deze:

- volgt en duidt de voortgang van de transitie vanuit een onafhankelijke positie volgen en duiden en afwijkingen in transitiebeleidsagenda's signaleren;
- knelpunten agenderen die beleidsdomeinen, onderzoekscategorieën en actoren overstijgen als systeemprobleem;
- leerprocessen verbinden tussen beleidsdomeinen, onderzoekscategorieën en actoren zodat het systeem als geheel leert.
- integraal periodiek en publiekelijk over de stand van de transitie rapporteren

---

9. Waarom is het ethische grondslag aan vernieuwing toe?

Antwoord: De schaden-batenanalyse is nu nog het vormt het institutionele ankerpunt voor de ethische rechtvaardiging voor dierproeven en is sterk gericht op ongerief dat proefdieren en andere relevante dierenbelangen worden niet steeds expliciet en consistent meegenomen.

Het NCad pleit om actualisering omdat:

- De huidige toepassing sluit onvoldoende aan bij actuele wetenschappelijke kennis over dieren, ontwikkelingen in de dierethiek en de onderzoekspraktijk.
- De wetenschappelijke kennis over de cognitieve, sociale en emotionele capaciteiten van dieren is de afgelopen decennia veranderd en groeit nog steeds.
- Het denken over dierenwelzijn is verschoven van het voorkomen van negatieve ervaringen naar een breder begrip waarin ook positieve ervaringen, gedragsmogelijkheden en keuzevrijheid een rol spelen.
- Onzekerheden over aard, omvang, termijn, waarschijnlijkheid en transleerbaarheid van verwachte baten blijven vaak te impliciet.
- Wezenlijke ethische keuzes moeten eerder in de keten worden gemaakt: bij probleemstelling, het bepalen van de onderzoeksstrategie en de modelkeuze en bij financiering.

10.

Antwoord:

-

11.?

Antwoord:

12.

Kernboodschap:

14.

Antwoord:

15.

Antwoord:

16.

Antwoord

XX. Waarom zijn dierproeven überhaupt nog nodig, kan dat niet vervangen worden door diervrije alternatieven?

Antwoord: Alternatieve methoden (zoals NAM’s, orgaan-op-chip en organoïden) worden steeds geavanceerder en worden steeds meer ingezet voor onderzoek in algemene zin. Ook voor dierproefonderzoek hebben ze volgens onderzoekers een positief effect op de kwaliteit en transleerbaarheid van dierproeven. Toch kunnen ze niet dierproeven nog niet geheel vervangen. Dit komt doordat

- Volgens onderzoekers kunnen alternatieven kunnen momenteel de complexiteit van mens- en dierfysiologie nog niet voldoende nabootsen
- Beide benaderingen hun eigen specifieke kwaliteiten en beperkingen kennen.
- Ze worden momenteel daarom als aanvulling op elkaar (complementair) gezien door onderzoekers

XX. Wat is het streven van het NCad?
Antwoord: Het NCad is een onafhankelijk adviescomité dat in het leven is geroepen voor de bescherming van dieren die gebruikt worden in onderzoek.

- Het comité adviseert op het gebeid van beleid (de minister van Landbouw, Visserij, Voedselzekerheid en Natuur) en uitvoering van dierproeven (de Centrale Commissie Dierproeven (en Instanties voor Dierenwelzijn) op het gebied van vervanging, vermindering en verfijning van dierproeven.
- Het NCad stimuleert de verspreiding van beste praktijken op het gebied van de 3V's en de ontwikkeling van proefdiervrije innovaties.
- Het NCad staat positief tegenover een zorgvuldige transitie proefdiervrije innovatieve methoden, met als strategisch einddoel een proefdiervrije samenleving.
- Realisatie van dit einddoel vraagt echter een lange adem en zal mogelijk meerdere generaties duren.
- Ook vraagt deze transitie maatwerk, ten aanzien van de benadering en snelheid per onderzoeksdomein.

XX. Identiteit en mandaat van het NCad
Antwoord: Het NCad is een onafhankelijk adviesorgaan dat zich inzet voor de bescherming van proefdieren. Dit doet zij doormiddel van gevraagd en ongevraagd advies aan de minister LVVN, Centrale Commissie Dierproeven en IvD-Platform. Het Comité heeft geen bestuurlijke of vergunningverlenende macht.

- Het NCad ontleent haar wettelijke adviestaken aan de Wet op de dierproeven (Wod).
- Focus op aanschaf, fok, huisvesting, verzorging en gebruik van proefdieren
- Het Comité is wettelijk belast met het stimuleren van zichtbare verbeteringen op het gebied van Vervanging, Vermindering en Verfijning (3V's) en het stimuleren alternatieve proefdiervrije methoden.
- Belangrijke middelen hiervoor zijn het opstellen van domein specifieke 'streefbeelden' en het uitbrengen van adviezen en Codes of Practice (beste praktijken) en organiseren van bijeenkomsten.

(An English summary is provided starting on page 5 below)

Samenvatting uitkomsten open uitvraag NCad

Beknopt verslag van een open uitvraag aan belangstellenden voor het leveren van inbreng in en/of deelname aan stakeholderbijeenkomsten ter voorbereiding op het schrijven van het transitie-advies 2.0.

De uitvraag

Tussen 17 januari en 21 februari 2025 heeft het NCad door middel van een internetenquête een open uitvraag gedaan aan alle betrokkenen en belangstellenden bij het beleid rondom dierproeven. Deze uitvraag vond plaats om zoveel mogelijk mensen in de gelegenheid te stellen hun belangstelling kenbaar te maken voor het leveren van inbreng en/of deelname aan verdere stakeholderbijeenkomsten. De uitvraag is breed verspreid, onder andere via het nationale en internationale netwerk van het NCad inclusief overkoepelende organisaties die direct of indirect bij het onderzoek met en zonder proefdieren betrokken zijn, zoals wetenschappelijke verenigingen, patiëntenverenigingen en dierenwelzijnsorganisaties. Ook is de uitvraag verspreid via de LinkedIn-pagina van het NCad, en is aan alle respondenten en het bredere netwerk gevraagd de uitvraag verder te verspreiden. Bureau KLB bood ondersteuning aan het NCad bij het opstellen van de vragenlijst, de technische implementatie van de uitvraag (in de enquêtesoftwaretool Survalyzer) en de verwerking van de resultaten. De uitkomsten dienen als inbreng voor stakeholderbijeenkomsten die worden georganiseerd ter voorbereiding op het schrijven van het NCad transitie-advies 2.0.

De vragenlijst bevatte vragen over:

1. de respondenten zelf, over wie ze zijn en vanuit welke achtergrond ze een inbreng leveren;
2. wat volgens de respondent belangrijke bespreekpunten zijn;
3. de wijze waarop de respondent verder betrokken zou willen zijn in het vervolgproces van de consultaties;
4. overige punten voor de consultatie die de respondent het NCad zou willen meegeven.

Respons

In totaal hebben 187 mensen de vragenlijst doorlopen. 123 respondenten (66%) leverden hun inbreng als individu, 64 als groep of organisatie (34%). De respondenten die als individu inbreng leverden, waren voor 73% werkzaam bij kennisinstituten. Anderen werkten bij een bedrijf (3%), de overheid (7%), een agentschap of ZBO (3%), of leverden inbreng als burger, consument of patiënt (3%) of ‘anders’ (11%, waarvan het merendeel werkzaam was bij academische ziekenhuizen). 10 respondenten stemden niet in met het gebruik van hun mailadres om ze te informeren over voortgang en opbrengst van de bijeenkomsten, waarna ze de vragenlijst hebben verlaten. Zodoende zijn de inhoudelijke vragen van de vragenlijst beantwoord door 177 mensen.

Het merendeel van deze 177 respondenten gaf aan betrokken bij of geïnteresseerd in proefdieronderzoek te zijn vanuit fundamenteel wetenschappelijk onderzoek (56% van de respondenten die als individu reageerden / 33% van de respondenten die namens een organisatie, instituut of groep reageerden), en vanuit translationeel onderzoek (41% / 31%). Een kleiner deel van de respondenten was betrokken vanuit dierenwelzijn en ethische overwegingen (18% / 18%), beleid, politiek en bestuur (11% / 16%), educatie en training (8% / 5%), het werkzaamheids- en veiligheidsonderzoek (4% / 8%), de gezonde leefomgeving voor mens en dier (3% / 3%), regie en monitoring (2% / 5%) en 'anders' (6% / 26%). N.B.: Bij deze vraag konden meerdere antwoorden geselecteerd worden, dus het totaal is meer dan 100%.

Resultaten

Er zijn veel en uiteenlopende reacties binnengekomen op de uitvraag, variërend van positief tot kritisch en van neutraal tot activistisch. In sommige reacties klinkt een zekere boosheid door.

Over de haalbaarheid van het einddoel van een proefdiervrije samenleving
Van alle respondenten vindt 41% dat de doelstelling van een proefdiervrije samenleving niet haalbaar is; 35% vindt het bij benadering haalbaar of haalbaar mits bestaande barrières worden opgelost en kansen worden benut. Daartussenin zit een kleine 25% van de respondenten die het doel pas over meerdere generatie haalbaar acht of het niet weet. Hier tekent zich echter een duidelijk verschil af tussen groepen respondenten. Van degenen die uit het werkzaamheids- en veiligheidsonderzoek, het fundamenteel en het translationeel onderzoek komen, zegt 56% dat dit doel niet haalbaar is, tegenover 18% van de overige respondenten (afkomstig van o.m. educatie en training, bestuur en beleid, en dierenwelzijn en ethiek). Omgekeerd zegt van die eerste groep 23% dat het doel bij benadering haalbaar is dan wel als bestaande barrières worden opgelost en kansen worden benut; van de tweede groep zegt 58% dat.

Een flink deel van de respondenten, zeker vanuit de neurowetenschappen/ het hersenonderzoek, verzet zich sterk tegen het einddoel van een proefdiervrije samenleving. Ze geven daarbij veelal aan dat er geen goede alternatieven zijn, of dat alternatieve methoden onvoldoende de intrinsieke complexiteit van het doelorganisme representeren. Sommigen vinden het beoogde einddoel onvoldoende helder: gaat het om volledige *vervanging* of om de *vermindering* van dierproeven? De huidige positionering van het NCad wordt door sommigen als te eenzijdig ervaren, met te weinig aandacht voor de blijvende noodzaak en waarde van dierproeven binnen bepaalde wetenschapsgebieden. Ze geven de voorkeur aan een meer gedifferentieerde benadering naar onderzoekstype en toepassingsgebied.

Over de gewenste betrokkenheid
Ondanks bedenkingen over de haalbaarheid van het einddoel van een proefdiervrije samenleving wil het merendeel van de respondenten toch verder in gesprek. 91 respondenten (51%) geven aan graag deel te nemen aan bijeenkomsten over de haalbaarheid van de proefdiervrije samenleving als einddoel van de transitie. 68 respondenten (38%) willen deelnemen aan de algemene slotbijeenkomst. 66 respondenten (37%) nemen graag deel aan uitwerkbijeenkomsten om transitiepaden

naar het einddoel verder vorm te geven. 29% (52 respondenten) levert bij voorkeur schriftelijke inbreng. Voor 23 respondenten (13%) volstaat het om geïnformeerd te worden over de voortgang van de consultatie. 6% (11 respondenten) laat zich graag vertegenwoordigen door een sector- of belangenorganisatie. 1% (2 respondenten) kiest 'niets van het bovenstaande'.

Over onderwerpen uit de evaluatie die in de stakeholderbijeenkomst(en) zeker aan de orde moeten komen, en concepten en thema's die respondenten tijdens de bijeenkomsten concreet verder willen brengen
Respondenten noemen een veelheid aan onderwerpen die in de stakeholderbijeenkomsten aan de orde zouden moeten komen. Enkele terugkerende thema's:

- ***Afschalen van het wettelijk verplichte proefdieronderzoek*.** Hier is volgens respondenten relatief snelle winst te halen in het terugdringen van proefdierverbruik. Het merendeel van de respondenten die dit thema noemen, zet in op versnelde afbouw, bijvoorbeeld door validatie van alternatieven, door wijziging van de regelgeving, regie van de overheid of een 'paradigma-verandering'. Wel vraagt een deel zich af hoe reëel de verwachting is dat wettelijk verplicht onderzoek snel zal veranderen. Meerdere respondenten benoemen de internationale context bij dit thema.

- ***Proefdiervrije innovaties / alternatieven (beschikbaarheid, overheidsstimulering).*** Bij dit thema wordt veel verwezen naar validatie en naar New Approach Methodologies (NAMs). Overigens lopen de meningen uiteen: sommigen willen het onderzoek naar alternatieven versnellen, anderen zijn van mening dat niet te veel verwacht moet worden van die alternatieven.

- ***Onderscheid onderzoeksvelden (w.o. fundamenteel/translationeel).*** Respondenten geven aan dat onderscheid gemaakt moet worden tussen verschillende onderzoeksdisciplines: bijvoorbeeld tussen fundamenteel, translationeel en wettelijk voorgeschreven onderzoek, maar ook tussen verschillende fundamentele onderzoeksgebieden (denk aan hersenonderzoek, maar bijvoorbeeld ook diergeneeskundig of fundamenteel biologisch dieronderzoek).

- ***3V's: Vermindering & Verfijning in plaats van alleen Vervanging.*** Degenen die dit onderwerp noemen, geven veelal aan dat op dit gebied nog veel winst te behalen is. Daarbij benadrukken ze de kansen van vermindering en verfijning, naast vervanging. Ze geven ook dat onderscheid gemaakt moet worden tussen verschillende diersoorten (van primaten tot muizen).

- ***(Dier-)ethische overwegingen*.** Sommige respondenten benadrukken hier het belang van het dier, anderen stellen dat proefdiervrij niet meer ethisch is als dit ten koste gaat van de kwaliteit van het onderzoek of de effectiviteit van therapieën voor patiënten. Dit thema is dus verbonden met het thema schade-batenanalyse.

- ***Heroverwegen schade-batenanalyse*.** Ook hier zijn meerdere perspectieven: een deel van de respondenten wil de belangen van het dier zwaarder laten meewegen, een ander deel vindt dat de baten van proefdieronderzoek opwegen tegen het leed van de proefdieren (denk aan nieuwe medicijnen).

- ***Transitiestrategie (doelen, milestones, monitoring, relatie andere transities, etc.).*** Er zijn uiteenlopende suggesties gedaan die allemaal te maken hebben met (overheids-) regie, het stellen van heldere (sub)doelen, actieplannen, het definiëren van milestones, het monitoren van vooruitgang op basis van objectieve parameters, lerend evalueren, leren van en verbinden met andere transities, samenwerking tussen partijen, investeringsopties en markttoegang, etc.

- ***Rol overheid (financiering, innovatie stimuleren, versnelde afbouw afdwingen).*** Meerdere respondenten zien een rol van de overheid, vooral om alternatieven te financieren en om meer regie te pakken in de transitie, ook internationaal.

- ***Maatschappelijke betrokkenheid (opvattingen burgers, patiënten, consumenten en het dier).*** Onder dit thema vallen verschillende opvattingen: sommigen menen dat het publiek en de media onvoldoende geïnformeerd en niet-deskundig zijn, anderen vinden dat burgers te weinig in de discussie betrokken worden, weer anderen ervaren het als suggestief om met 'opvattingen van burgers' te schermen. Niet iedereen is overtuigd dat de proefdiervrije samenleving een breed gedragen (of gefundeerde) maatschappelijke wens is (en/of plaatsen het tegenover misstanden in de dierhouderij). Meerderen benoemen specifiek patiënten als doelgroep.

- ***Internationale context (internationale samenwerking, competitiveness, level playing field).*** Een groot deel van de opmerkingen bij dit thema gaat over het inherent internationale karakter van proefdieronderzoek (vooral het wettelijk voorgeschreven onderzoek, maar ook fundamenteel en translationeel onderzoek) en van de regelgeving (zowel t.a.v. proefdieren als van veiligheidstesten). Sommigen waarschuwen dat de verplaatsing van proefdieronderzoek naar het buitenland (met minder strenge regelgeving) ten koste gaat van dierenwelzijn (het probleem verschuift).

- ***Educatie en training.*** Onder het kopje 'educatie' zijn uiteenlopende suggesties gedaan, van beter informeren van het algemene publiek en de media tot het veranderen van de houding of mindset van onderzoekers.

- ***Streefbeelden.*** Respondenten maken uiteenlopende opmerkingen over de streefbeelden. Die opmerkingen zijn overwegend constructief getoonzet. Wel geeft men aan dat de huidige streefbeelden concrete stappen missen, en niet altijd gedragen worden door degenen die hiermee zouden moeten kunnen werken.

De vele ideeën en suggesties in reactie op de open vragen bieden een rijk palet aan onderwerpen om over door te praten.

NCad open survey – summary of results

Summary report of an open survey for input and/or participation in stakeholder meetings in preparation for the NCad transition policy advice 2.0.

The survey

Between 17 January and 21 February 2025, the Netherlands National Committee for the protection of animals used for scientific purposes (NCad) conducted an open survey by means of an internet questionnaire to all parties involved and interested in animal testing policy. This survey was conducted to invite as many people as possible to express their interest in providing input and/or participating in a series of upcoming stakeholder meetings. The survey was widely distributed through the national and international networks of the NCad, including umbrella organisations that are directly or indirectly involved in research with and without laboratory animals, such as scientific associations, patient associations and animal welfare organisations. The survey was also shared via the NCad LinkedIn page, and all respondents were asked to further distribute the survey within their networks. Bureau KLB provided support to the NCad in drafting the questionnaire, the technical implementation of the survey (using the survey software tool Survalyzer) and processing of the results. The results provide input for a series of follow-up meetings that will be organised in preparation for the NCad transition policy advice 2.0.

The survey contained questions about:

1. the respondents themselves, who they are and from what background they provide input;
2. what the respondent considers to be important discussion points;
3. how the respondent would like to be involved in the follow-up consultation process;
4. other points for the consultation that the respondent would like to share with the NCad.

Response

A total of 187 respondents have completed the survey. 123 respondents (66%) responded as individuals, 64 as a group or organisation (34%). 73% of individual respondents worked at knowledge institutions. Others worked at a company (3%), the government (7%), an agency or independent administrative body (ZBO) (3%), or responded as citizens, consumers, patients (3%) or ‘other’ (11%, most of whom worked at academic hospitals). 10 respondents did not consent to the use of their email address to be informed about the progress and results of the meetings, after which they left the questionnaire. As a result, 177 respondents have completed the substantive questions of the questionnaire.

The majority of these 177 respondents indicated that they were involved or interested in animal research from the perspective of fundamental scientific research (56% of those who responded as individuals / 33% of those who responded on behalf of an organisation, institute or group), and from the perspective of translational research (41% / 31%). A smaller proportion of the respondents was involved from the perspective of

animal welfare and ethical considerations (18% / 18%), policy, politics and governance (11% / 16%), education and training (8% / 5%), efficacy and safety research (4% / 8%), the healthy living environment for people and animals (3% / 3%), management and monitoring (2% / 5%) and 'other' (6% / 26%). Note: multiple responses could be selected for this question, so the total exceeds 100%.

Results

The survey generated a wide range of varied responses, varying from positive to critical, and from neutral to activist. In some responses a certain degree of anger resounded.

About the feasibility of the end goal of a society without animal experiments
Of all respondents, 41% believe that the goal of a society without animal experiments is not feasible; 35% thinks it is approximately feasible, as long as existing barriers are solved and opportunities are utilised. In between those two positions, some 25% of respondents think the goal can only be achieved in multiple generations or don't know. There is a clear difference here between different groups of respondents. Of those coming from safety and efficacy research and from fundamental and translational research, 56% says the goal cannot be achieved, compared to 18% of the other respondents (coming from fields such as education and training, management and policy, and animal welfare and ethics). Conversely, 23% of the first group believe that the goal is approximately feasible or feasible existing barriers are addressed and opportunities are utilised, compared to 58% of the second group.

A significant portion of the respondents, especially from the neurosciences/brain research, strongly oppose the end goal of a society without animal experiments. They often argue that there are no viable alternatives, or that alternative methods insufficiently represent the intrinsic complexity of the target organism. Some find the envisaged end goal insufficiently clear: is the objective complete *replacement* or the *reduction* of animal experiments? Some experience the NCad's current position as too one-sided, with insufficient attention paid to the continuing necessity and value of animal experiments in certain scientific fields. They prefer a more differentiated approach, distinguishing types of research and areas of application.

On the desired involvement
Despite their reservations on the feasibility of the end goal of a society without animal experiments, a majority of respondents want to join the conversation. 91 respondents (51%) indicate that they would gladly participate in meetings on the feasibility of the end goal of a society without animal experiments. 68 respondents (38%) would like to participate in the final meeting. 66 respondents (37%) would like to participate in working meetings to shape transition pathways towards the end goal. 29% (52 respondents) prefer to provide written input. For 23 respondents (13%) it suffices to be informed about the progress of the consultation. 6% (11 respondents) would like to be represented by a sector or interest organisation. 1% (2 respondents) chose 'none of the above'.

On topics from the evaluation that should definitely be addressed in the stakeholder meetings, and concepts and themes that respondents would like to advance during the meetings

Respondents indicate a variety of topics that should be addressed in the stakeholder meetings. Some recurring themes:

- ***Accelerated phase-out of legally required animal research*.**
  According to respondents, there are relatively quick wins to be achieved in this area in terms of reducing the use of research animals. The majority of respondents who mention this theme argue for an accelerated phase-out of animal research, for example by validating alternatives, regulatory changes, government action or a 'paradigm shift'. However, some question how realistic it is to expect that legally required research will change quickly. Several respondents refer to the international context in relation to this theme.

- ***Animal-free innovations / alternatives (availability, government support).***
  Many refer to validation and New Approach Methodologies (NAMs) in relation to this theme. Opinions differ: some want to accelerate research into alternatives, others caution against having overly high expectations of these alternatives.

- ***Distinctions between research fields (including fundamental/translational).***
  Respondents indicate that a distinction must be made between different research disciplines: for example between fundamental, translational and legally prescribed research, but also between different fundamental research areas (such as brain research, but also animal health research or fundamental biological research involving animals).

- ***3R's: Reduction & Refinement instead of just Replacement*.**
  Those who mention this topic often indicate that there is still much to be gained in this area. They emphasize the potential for reduction and refinement, in addition to replacement. They also indicate that a distinction must be made between different animal species (from primates to mice).

- ***(Animal) ethical considerations*.**
  Some emphasise the interests of the animal, others argue that animal-free testing is no longer ethical if it comes is at the expense of research quality or the effectiveness of therapies for patients. This theme is therefore linked to the topic of harm-benefit analysis.

- ***Rethinking the harm-benefit analysis*.**
  Here too, there are different perspectives: some respondents want to give more weight to the interests of the animal, while others believe that the benefits of animal testing outweigh the suffering of the animals (e.g. the development of new medicines).

- ***Transition strategy (goals, milestones, monitoring, relationship with other transitions, etc.).***
  Various suggestions have been made, all of which relate to (government) coordination, setting clear (sub)goals, action plans, defining milestones, monitoring progress based on objective parameters, learning-based evaluation, learning from

and connecting with other transitions, collaboration between parties, investment options and market access, etc.

- ***The role of government (financing, stimulating innovation, enforcing accelerated phase-out).***
  Several respondents see a role for the government, especially to finance alternatives and to take more control of the transition, also at the international level.
- ***Public involvement (views of citizens, patients, consumers and animals).***
  This theme covers various views: some believe that the public and the media are insufficiently informed and lack expertise, others believe that citizens are not sufficiently involved in the discussion, and yet others experience it as suggestive to invoke 'the views of citizens'. Not everyone is convinced that a society without animal testing is a broadly supported (or well-founded) societal goal (and/or contrast it with abuses in animal husbandry). Several specifically mention patients as a target group.
- ***International context (international cooperation, competitiveness, level playing field).***
  A large part of the comments on this theme concerns the inherently international nature of animal testing (especially the legally prescribed research, but also fundamental and translational research) and of the regulations (both regarding laboratory animals and safety testing). Some warn that the relocation of animal testing abroad (with less strict regulations) would come at the expense of animal welfare (shifting the problem elsewhere).
- ***Education and training.***
  Various suggestions were made under the heading 'education', ranging from better informing the general public and the media to changing the attitude or mindset of researchers.
- **Target images ('*Streefbeelden*').**
  Respondents made various remarks on the target images. Thoee remarks are predominantly constructively in tone. However, some noted that the current target images lack concrete steps, and are not always supported by those expected to work with them.

The wide variety of ideas and suggestions in response to the open questions offers a rich palette of topics to expand on in the stakeholder meetings.

(An English summary is provided starting on page 5 below)

Samenvatting uitkomsten open uitvraag NCad

Beknopt verslag van een open uitvraag aan belangstellenden voor het leveren van inbreng in en/of deelname aan stakeholderbijeenkomsten ter voorbereiding op het schrijven van het transitie-advies 2.0.

De uitvraag

Tussen 17 januari en 21 februari 2025 heeft het NCad door middel van een internetenquête een open uitvraag gedaan aan alle betrokkenen en belangstellenden bij het beleid rondom dierproeven. Deze uitvraag vond plaats om zoveel mogelijk mensen in de gelegenheid te stellen hun belangstelling kenbaar te maken voor het leveren van inbreng en/of deelname aan verdere stakeholderbijeenkomsten. De uitvraag is breed verspreid, onder andere via het nationale en internationale netwerk van het NCad inclusief overkoepelende organisaties die direct of indirect bij het onderzoek met en zonder proefdieren betrokken zijn, zoals wetenschappelijke verenigingen, patiëntenverenigingen en dierenwelzijnsorganisaties. Ook is de uitvraag verspreid via de LinkedIn-pagina van het NCad, en is aan alle respondenten en het bredere netwerk gevraagd de uitvraag verder te verspreiden. Bureau KLB bood ondersteuning aan het NCad bij het opstellen van de vragenlijst, de technische implementatie van de uitvraag (in de enquêtesoftwaretool Survalyzer) en de verwerking van de resultaten. De uitkomsten dienen als inbreng voor stakeholderbijeenkomsten die worden georganiseerd ter voorbereiding op het schrijven van het NCad transitie-advies 2.0.

De vragenlijst bevatte vragen over:

1. de respondenten zelf, over wie ze zijn en vanuit welke achtergrond ze een inbreng leveren;
2. wat volgens de respondent belangrijke bespreekpunten zijn;
3. de wijze waarop de respondent verder betrokken zou willen zijn in het vervolgproces van de consultaties;
4. overige punten voor de consultatie die de respondent het NCad zou willen meegeven.

Respons

In totaal hebben 187 mensen de vragenlijst doorlopen. 123 respondenten (66%) leverden hun inbreng als individu, 64 als groep of organisatie (34%). De respondenten die als individu inbreng leverden, waren voor 73% werkzaam bij kennisinstituten. Anderen werkten bij een bedrijf (3%), de overheid (7%), een agentschap of ZBO (3%), of leverden inbreng als burger, consument of patiënt (3%) of ‘anders’ (11%, waarvan het merendeel werkzaam was bij academische ziekenhuizen). 10 respondenten stemden niet in met het gebruik van hun mailadres om ze te informeren over voortgang en opbrengst van de bijeenkomsten, waarna ze de vragenlijst hebben verlaten. Zodoende zijn de inhoudelijke vragen van de vragenlijst beantwoord door 177 mensen.

Het merendeel van deze 177 respondenten gaf aan betrokken bij of geïnteresseerd in proefdieronderzoek te zijn vanuit fundamenteel wetenschappelijk onderzoek (56% van de respondenten die als individu reageerden / 33% van de respondenten die namens een organisatie, instituut of groep reageerden), en vanuit translationeel onderzoek (41% / 31%). Een kleiner deel van de respondenten was betrokken vanuit dierenwelzijn en ethische overwegingen (18% / 18%), beleid, politiek en bestuur (11% / 16%), educatie en training (8% / 5%), het werkzaamheids- en veiligheidsonderzoek (4% / 8%), de gezonde leefomgeving voor mens en dier (3% / 3%), regie en monitoring (2% / 5%) en ‘anders’ (6% / 26%). N.B.: Bij deze vraag konden meerdere antwoorden geselecteerd worden, dus het totaal is meer dan 100%.

Resultaten

Er zijn veel en uiteenlopende reacties binnengekomen op de uitvraag, variërend van positief tot kritisch en van neutraal tot activistisch. In sommige reacties klinkt een zekere boosheid door.

Over de haalbaarheid van het einddoel van een proefdiervrije samenleving

Van alle respondenten vindt 41% dat de doelstelling van een proefdiervrije samenleving niet haalbaar is; 35% vindt het bij benadering haalbaar of haalbaar mits bestaande barrières worden opgelost en kansen worden benut. Daartussenin zit een kleine 25% van de respondenten die het doel pas over meerdere generatie haalbaar acht of het niet weet. Hier tekent zich echter een duidelijk verschil af tussen groepen respondenten. Van degenen die uit het werkzaamheids- en veiligheidsonderzoek, het fundamenteel en het translationeel onderzoek komen, zegt 56% dat dit doel niet haalbaar is, tegenover 18% van de overige respondenten (afkomstig van o.m. educatie en

training, bestuur en beleid, en dierenwelzijn en ethiek). Omgekeerd zegt van die eerste groep 23% dat het doel bij benadering haalbaar is dan wel als bestaande barrières worden opgelost en kansen worden benut; van de tweede groep zegt 58% dat.

Een flink deel van de respondenten, zeker vanuit de neurowetenschappen/ het hersenonderzoek, verzet zich sterk tegen het einddoel van een proefdiervrije samenleving. Ze geven daarbij veelal aan dat er geen goede alternatieven zijn, of dat alternatieve methoden onvoldoende de intrinsieke complexiteit van het doelorganisme representeren. Sommigen vinden het beoogde einddoel onvoldoende helder: gaat het om volledige *vervanging* of om de *vermindering* van dierproeven? De huidige positionering van het NCad wordt door sommigen als te eenzijdig ervaren, met te weinig aandacht voor de blijvende noodzaak en waarde van dierproeven binnen bepaalde wetenschapsgebieden. Ze geven de voorkeur aan een meer gedifferentieerde benadering naar onderzoekstype en toepassingsgebied.

Over de gewenste betrokkenheid

Ondanks bedenkingen over de haalbaarheid van het einddoel van een proefdiervrije samenleving wil het merendeel van de respondenten toch verder in gesprek. 91 respondenten (51%) geven aan graag deel te nemen aan bijeenkomsten over de haalbaarheid van de proefdiervrije samenleving als einddoel van de transitie. 68 respondenten (38%) willen deelnemen aan de algemene slotbijeenkomst. 66 respondenten (37%) nemen graag deel aan uitwerkbijeenkomsten om transitiepaden naar het einddoel verder vorm te geven. 29% (52 respondenten) levert bij voorkeur schriftelijke inbreng. Voor 23 respondenten (13%) volstaat het om geïnformeerd te worden over de voortgang van de consultatie. 6% (11 respondenten) laat zich graag vertegenwoordigen door een sector- of belangenorganisatie. 1% (2 respondenten) kiest ‘niets van het bovenstaande’.

Over onderwerpen uit de evaluatie die in de stakeholderbijeen-komst(en) zeker aan de orde moeten komen, en concepten en thema’s die respondenten tijdens de bijeenkomsten concreet verder willen brengen

Respondenten noemen een veelheid aan onderwerpen die in de stakeholderbijeenkomsten aan de orde zouden moeten komen. Enkele terugkerende thema’s:

- ***Afschalen van het wettelijk verplichte proefdieronderzoek:*** Hier is volgens respondenten relatief snelle winst te halen in het terugdringen van proefdierverbruik. Het merendeel van de respondenten die dit thema noemen, zet in op versnelde afbouw, bijvoorbeeld door validatie van alternatieven, door wijziging van de regelgeving, regie van de overheid of een 'paradigma-verandering'. Wel vraagt een deel zich af hoe reëel de verwachting is dat wettelijk verplicht onderzoek snel zal veranderen. Meerdere respondenten benoemen de internationale context bij dit thema.

- ***Proefdiervrije innovaties / alternatieven (beschikbaarheid, overheidsstimulering).*** Bij dit thema wordt veel verwezen naar validatie en naar New Approach Methodologies (NAMs). Overigens lopen de meningen uiteen: sommigen willen het onderzoek naar alternatieven versnellen, anderen zijn van mening dat niet te veel verwacht moet worden van die alternatieven.

- ***Onderscheid onderzoeksvelden (w.o. fundamenteel/translationeel).*** Respondenten geven aan dat onderscheid gemaakt moet worden tussen verschillende onderzoeksdisciplines: bijvoorbeeld tussen fundamenteel, translationeel en wettelijk voorgeschreven onderzoek, maar ook tussen verschillende fundamentele onderzoeksgebieden (denk aan hersenonderzoek, maar bijvoorbeeld ook diergeneeskundig of fundamenteel biologisch dieronderzoek).

- ***3V's: Vermindering & Verfijning in plaats van alleen Vervanging.*** Degenen die dit onderwerp noemen, geven veelal aan dat op dit gebied nog veel winst te behalen is. Daarbij benadrukken ze de kansen van vermindering en verfijning, naast vervanging. Ze geven ook dat onderscheid gemaakt moet worden tussen verschillende diersoorten (van primaten tot muizen).

- ***(Dier-)ethische overwegingen.*** Sommige respondenten benadrukken hier het belang van het dier, anderen stellen dat proefdiervrij niet meer ethisch is als dit ten koste gaat van de kwaliteit van het onderzoek of de effectiviteit van therapieën voor patiënten. Dit thema is dus verbonden met het thema schade-batenanalyse.

- ***Heroverwegen schade-batenanalyse.*** Ook hier zijn meerdere perspectieven: een deel van de respondenten wil de belangen van het dier zwaarder laten meewegen, een ander deel vindt dat de baten van proefdieronderzoek opwegen tegen het leed van de proefdieren (denk aan nieuwe medicijnen).

- ***Transitiestrategie (doelen, milestones, monitoring, relatie andere transities, etc.).*** Er zijn uiteenlopende suggesties gedaan die allemaal te maken hebben met (overheids-) regie, het stellen van heldere (sub)doelen, actieplannen, het definiëren van milestones, het monitoren van vooruitgang op basis van objectieve parameters, lerend evalueren, leren van en verbinden met andere transities, samenwerking tussen partijen, investeringsopties en markttoegang, etc.

- ***Rol overheid (financiering, innovatie stimuleren, versnelde afbouw afdwingen).*** Meerdere respondenten zien een rol van de overheid, vooral om alternatieven te financieren en om meer regie te pakken in de transitie, ook internationaal.

- ***Maatschappelijke betrokkenheid (opvattingen burgers, patiënten, consumenten en het dier).*** Onder dit thema vallen verschillende opvattingen: sommigen menen dat het publiek en de media onvoldoende geïnformeerd en niet-deskundig zijn, anderen vinden dat burgers te weinig in de discussie betrokken worden, weer anderen ervaren het als suggestief om met ‘opvattingen van burgers’ te schermen. Niet iedereen is overtuigd dat de proefdiervrije samenleving een breed gedragen (of gefundeerde) maatschappelijke wens is (en/of plaatsen het tegenover misstanden in de dierhouderij). Meerderen benoemen specifiek patiënten als doelgroep.

- ***Internationale context (internationale samenwerking, competitiveness, level playing field).*** Een groot deel van de opmerkingen bij dit thema gaat over het inherent internationale karakter van proefdieronderzoek (vooral het wettelijk voorgeschreven onderzoek, maar ook fundamenteel en translationeel onderzoek) en van de regelgeving (zowel t.a.v. proefdieren als van veiligheidstesten). Sommigen waarschuwen dat de verplaatsing van proefdieronderzoek naar het buitenland (met minder strenge regelgeving) ten koste gaat van dierenwelzijn (het probleem verschuift).

- ***Educatie en training.*** Onder het kopje ‘educatie’ zijn uiteenlopende suggesties gedaan, van beter informeren van het algemene publiek en de media tot het veranderen van de houding of mindset van onderzoekers.

- ***Streefbeelden.*** Respondenten maken uiteenlopende opmerkingen over de streefbeelden. Die opmerkingen zijn overwegend constructief getoonzet. Wel geeft men aan dat de huidige streefbeelden concrete stappen missen, en niet altijd gedragen worden door degenen die hiermee zouden moeten kunnen werken.

De vele ideeën en suggesties in reactie op de open vragen bieden een rijk palet aan onderwerpen om over door te praten.

NCad open survey – summary of results

Summary report of an open survey for input and/or participation in stakeholder meetings in preparation for the NCad transition policy advice 2.0.

The survey

Between 17 January and 21 February 2025, the Netherlands National Committee for the protection of animals used for scientific purposes (NCad) conducted an open survey by means of an internet questionnaire to all parties involved and interested in animal testing policy. This survey was conducted to invite as many people as possible to express their interest in providing input and/or participating in a series of upcoming stakeholder meetings. The survey was widely distributed through the national and international networks of the NCad, including umbrella organisations that are directly or indirectly involved in research with and without laboratory animals, such as scientific associations, patient associations and animal welfare organisations. The survey was also shared via the NCad LinkedIn page, and all respondents were asked to further distribute the survey within their networks. Bureau KLB provided support to the NCad in drafting the questionnaire, the technical implementation of the survey (using the survey software tool Survalyzer) and processing of the results. The results provide input for a series of follow-up meetings that will be organised in preparation for the NCad transition policy advice 2.0.

The survey contained questions about:

1. the respondents themselves, who they are and from what background they provide input;
2. what the respondent considers to be important discussion points;
3. how the respondent would like to be involved in the follow-up consultation process;
4. other points for the consultation that the respondent would like to share with the NCad.

Response

A total of 187 respondents have completed the survey. 123 respondents (66%) responded as individuals, 64 as a group or organisation (34%). 73% of individual respondents worked at knowledge institutions. Others worked at a company (3%), the government (7%), an agency or independent administrative body (ZBO) (3%), or responded as citizens, consumers, patients (3%) or ‘other’ (11%, most of whom worked at academic hospitals). 10 respondents did not consent to the use of their email address to be informed about the progress and

results of the meetings, after which they left the questionnaire. As a result, 177 respondents have completed the substantive questions of the questionnaire.

The majority of these 177 respondents indicated that they were involved or interested in animal research from the perspective of fundamental scientific research (56% of those who responded as individuals / 33% of those who responded on behalf of an organisation, institute or group), and from the perspective of translational research (41% / 31%). A smaller proportion of the respondents was involved from the perspective of animal welfare and ethical considerations (18% / 18%), policy, politics and governance (11% / 16%), education and training (8% / 5%), efficacy and safety research (4% / 8%), the healthy living environment for people and animals (3% / 3%), management and monitoring (2% / 5%) and 'other' (6% / 26%). Note: multiple responses could be selected for this question, so the total exceeds 100%.

Results

The survey generated a wide range of varied responses, varying from positive to critical, and from neutral to activist. In some responses a certain degree of anger resounded.

About the feasibility of the end goal of a society without animal experiments

Of all respondents, 41% believe that the goal of a society without animal experiments is not feasible; 35% thinks it is approximately feasible, as long as existing barriers are solved and opportunities are utilised. In between those two positions, some 25% of respondents think the goal can only be achieved in multiple generations or don't know. There is a clear difference here between different groups of respondents. Of those coming from safety and efficacy research and from fundamental and translational research, 56% says the goal cannot be achieved, compared to 18% of the other respondents (coming from fields such as education and training, management and policy, and animal welfare and ethics). Conversely, 23% of the first group believe that the goal is approximately feasible or feasible existing barriers are addressed and opportunities are utilised, compared to 58% of the second group.

A significant portion of the respondents, especially from the neurosciences/brain research, strongly oppose the end goal of a society without animal experiments. They often argue that there are no viable alternatives, or that alternative methods insufficiently represent the intrinsic complexity of the target organism. Some find the envisaged end goal insufficiently clear: is the objective complete *replacement* or the *reduction* of animal experiments? Some

experience the NCad's current position as too one-sided, with insufficient attention paid to the continuing necessity and value of animal experiments in certain scientific fields. They prefer a more differentiated approach, distinguishing types of research and areas of application.

On the desired involvement

Despite their reservations on the feasibility of the end goal of a society without animal experiments, a majority of respondents want to join the conversation. 91 respondents (51%) indicate that they would gladly participate in meetings on the feasibility of the end goal of a society without animal experiments. 68 respondents (38%) would like to participate in the final meeting. 66 respondents (37%) would like to participate in working meetings to shape transition pathways towards the end goal. 29% (52 respondents) prefer to provide written input. For 23 respondents (13%) it suffices to be informed about the progress of the consultation. 6% (11 respondents) would like to be represented by a sector or interest organisation. 1% (2 respondents) chose 'none of the above'.

On topics from the evaluation that should definitely be addressed in the stakeholder meetings, and concepts and themes that respondents would like to advance during the meetings

Respondents indicate a variety of topics that should be addressed in the stakeholder meetings. Some recurring themes:

- ***Accelerated phase-out of legally required animal research.***
  According to respondents, there are relatively quick wins to be achieved in this area in terms of reducing the use of research animals. The majority of respondents who mention this theme argue for an accelerated phase-out of animal research, for example by validating alternatives, regulatory changes, government action or a 'paradigm shift'. However, some question how realistic it is to expect that legally required research will change quickly. Several respondents refer to the international context in relation to this theme.
- ***Animal-free innovations / alternatives (availability, government support).***
  Many refer to validation and New Approach Methodologies (NAMs) in relation to this theme. Opinions differ: some want to accelerate research

into alternatives, others caution against having overly high expectations of these alternatives.

- ***Distinctions between research fields (including fundamental/translational).***
  Respondents indicate that a distinction must be made between different research disciplines: for example between fundamental, translational and legally prescribed research, but also between different fundamental research areas (such as brain research, but also animal health research or fundamental biological research involving animals).

- ***3R's: Reduction & Refinement instead of just Replacement.***
  Those who mention this topic often indicate that there is still much to be gained in this area. They emphasize the potential for reduction and refinement, in addition to replacement. They also indicate that a distinction must be made between different animal species (from primates to mice).

- ***(Animal) ethical considerations.***
  Some emphasise the interests of the animal, others argue that animal-free testing is no longer ethical if it comes is at the expense of research quality or the effectiveness of therapies for patients. This theme is therefore linked to the topic of harm-benefit analysis.

- ***Rethinking the harm-benefit analysis.***
  Here too, there are different perspectives: some respondents want to give more weight to the interests of the animal, while others believe that the benefits of animal testing outweigh the suffering of the animals (e.g. the development of new medicines).

- ***Transition strategy (goals, milestones, monitoring, relationship with other transitions, etc.).***
  Various suggestions have been made, all of which relate to (government) coordination, setting clear (sub)goals, action plans, defining milestones, monitoring progress based on objective parameters, learning-based evaluation, learning from and connecting with other transitions, collaboration between parties, investment options and market access, etc.

- ***The role of government (financing, stimulating innovation, enforcing accelerated phase-out).***
  Several respondents see a role for the government, especially to finance alternatives and to take more control of the transition, also at the international level.

- ***Public involvement (views of citizens, patients, consumers and animals).***
  This theme covers various views: some believe that the public and the

media are insufficiently informed and lack expertise, others believe that citizens are not sufficiently involved in the discussion, and yet others experience it as suggestive to invoke ‘the views of citizens’. Not everyone is convinced that a society without animal testing is a broadly supported (or well-founded) societal goal (and/or contrast it with abuses in animal husbandry). Several specifically mention patients as a target group.

- ***International context (international cooperation, competitiveness, level playing field).***
  A large part of the comments on this theme concerns the inherently international nature of animal testing (especially the legally prescribed research, but also fundamental and translational research) and of the regulations (both regarding laboratory animals and safety testing). Some warn that the relocation of animal testing abroad (with less strict regulations) would come at the expense of animal welfare (shifting the problem elsewhere).
- ***Education and training.***
  Various suggestions were made under the heading ‘education’, ranging from better informing the general public and the media to changing the attitude or mindset of researchers.
- **Target images (‘*Streefbeelden*’).**
  Respondents made various remarks on the target images. Thoee remarks are predominantly constructively in tone. However, some noted that the current target images lack concrete steps, and are not always supported by those expected to work with them.

The wide variety of ideas and suggestions in response to the open questions offers a rich palette of topics to expand on in the stakeholder meetings.

Overzicht van bijeenkomsten transitie advies 2.0

Bijeenkomst A; *Ambitieuze, haalbare doelen*
Datum: 25 september van 13.00 tot 18.00 uur.
Locatie: de Witte Vosch Oudegracht 46, 3511 AR UTRECHT
Moderatoren: 5.1.2e en 5.1.2e

Globaal programma:
- Inleiding door 5.1.2e
- Panelgesprek met 5.1.2e, 5.1.2e 5.1.2e
- In kleine groepen verder in discussie begeleidt door NCad-leden
- Plenair presentatie PBL: 5.1.2e over monitoring
- Wrap up

Bijeenkomst B; *Acceptatie van proefdiervrije innovaties in het wetenschapssysteem*
Datum: 27 oktober van 10.00 uur tot 12.00 uur
Locatie: digitaal via TEAMS (betrokken 5.1.2e er 5.1.2e

Globaal programma:
- Voorzitter heet welkom en geeft overzicht van samenstelling deelnemers
- Inleiding op doel en opzet van de bijeenkomst
- Inleiding Rathenau over werking van het wetenschapssysteem (Michelle)
- Twee pitches over praktijkervaringen met belemmeringen en beweging m.b.t. proefdiervrije innovaties ; 5.1.2e
- Korte presentatie resultaten uitvraag naar meest relevante/invloedrijke aspecten wetenschapssysteem m.b.t. proefdiervrije innovaties (voorzitter). Gevolgd door indeling in subgroepen en uitleg verdere vraagstelling en werkvorm (incl. rapportage)
- Discussies in subgroepen 1

Bijeenkomst C; *Dialoog over Waarden*
Datum: 16 oktober van 13.30 tot 17.00 uur
Locatie: live bij RVO Den haag; (betrokken 5.1.2e

Doel bijeenkomst:
De bijeenkomst heeft twee delen: het eerste deel is erop gericht om het diepere gesprek op gang te brengen. We organiseren een moreel beraad waarin we een fictieve, maar realistische casus bespreken. Het gesprek vindt plaats onder gezamenlijke begeleiding van beoogd moderator van het moreel beraad 5.1.2e en algemeen facilitator/dagvoorzitter 5.1.2e
Het betreft een kleien groep deelnemers van 10 tot 15 personen

Bijeenkomst D; *Ontwikkelingen in het wettelijk voorgeschreven onderzoek in de EU – met een focus op de rol van NL*
Datum: 9 oktober van 10.00 tot 12.00 uur
Locatie: digitaal via TEAMS (betrokken 5.1.2e

Doel bijeenkomst:
Scherp in beeld krijgen hoe Nederland een toonaangevende bijdrage kan leveren aan de ontwikkelingen richting de versnelde afbouw van dierproeven in wettelijk verplicht onderzoek in Europa.

Beoogde thema's uit evaluatie en uitvraag: Maximaal ambitieuze, haalbare (tussen)doelen, versnelde afbouw wettelijk verplicht onderzoek, rol overheid (financiering, innovatie stimuleren, afdwingen), internationale context, ontwikkeling, validatie en implementatie proefdiervrije innovaties

Afsluitende bijeenkomst: 13 november, 12.00 uur – 17.30 uur (met lunch)
Locatie: Neude 11 in Utrecht en online

Doel van bijeenkomst: wrap up van alle bijeenkomsten en input ophalen in brede zin.

Moderator nog niet gevonden. Begeleiding door evenementen team

Bijeenkomst A; *Ambitieuze, haalbare doelen*
Datum: 25 september van 13.00 tot 18.00 uur. Locatie: de Witte Vosch Oudegracht 46, 3511 AR UTRECHT

Bijeenkomst B; *Acceptatie van proefdiervrije innovaties in het wetenschapssysteem*
Datum: 27 oktober van 10.00 uur tot 12.00 uur digitaal via TEAMS (betrokken 5.1.2e en 5.1.2e

Bijeenkomst C; *Dialoog over Waarden*
Datum: 16 oktober van 13.30 tot 17.00 uur live bij RVO Utrecht of Den haag; zaal moet nog gereserveerd worden. (betrokken 5.1.2e

Bijeenkomst D; *Ontwikkelingen in het wettelijk voorgeschreven onderzoek in de EU – met een focus op de rol van NL*
Datum: 9 oktober van 10.00 tot 12.00 uur: digitaal via TEAMS (betrokken 5.1.2e

Afsluitende bijeenkomst: 13 november, 12.00 uur – 17.30 uur (met lunch) locatie: Neude 11 in Utrecht en online